

Ievads

Cienījamie respondenti!

Paldies par jūsu izrādīto interesi par mūsu pētījumu un tam veltīto laiku! Pētījuma mērķis ir noskaidrot attieksmi pret fiziska soda pielietošanu pret bērniem. Pētījumu vienlaikus trīs valstīs veic Hrabri Telefon (Horvātija), Centrs Dardedze (Latvija) un Fundacija Dajemy Dzieciom Się (Polija). Pētījumu gatavoto ar Eiropas Savienības Tiesību, vienlīdzības un pilsonības (Rights, Equality and Citizenship, REC 2014-2020) programmas (REC) finansiālu atbalstu projekta “No teorijas uz realitāti – attieksmes un prakses maiņa no miesas sodiem uz bērnu aizsardzību” (“From policy to reality - shifting attitudes and practices from corporal punishment to safeguarding children”) ietvaros, (JUST/2015/RDAP/AG/CORP/9175). Pētījuma saturs ir nodibinājuma “Centrs Dardedze” atbildība un nevar tikt uzskatīts par Eiropas Komisijas uzskatu atspoguļojumu.

Fizisks sods ir jebkāds sods, kurā tiek izmantots fizisks spēks ar nolūku nodarīt sāpes vai diskomfortu, lai cik niecīgs tas būtu. Vairumā gadījumu bērni tiek fiziski sodīti sitot ar roku vai priekšmetu (iekaušot, ieļļaujot, perot). Tas var ietvert arī, piemēram, purināšanu, mešanu, kniebšanu, raušanu aiz matiem vai ausīm, bērna piespiešanu palikt neērtā pozā.

S1. Lūdzu norādiet savu dzimumu

1. Sieviete
2. Vīrietis

S2. Lūdzu norādiet savu vecumu

Lūdzu ierakstiet savu vecumu un norādiet, kurā no vecuma grupām ietilpstat

1. Jaunāks par 18 gadiem
2. 18-20
3. 21-30
4. 31--40
5. 41--50
6. 51-60
7. Virs 60

S3. Lūdzu norādiet reģionu, kurā dzīvojat

	Latvia
1	Kurzeme
2	Latgale
3	Rīga
4	Pierīga
5	Vidzeme
6	Zemgale

Q1. Kā, jūsu prāt, pēdējo 10 gadu laikā mainījusies vecāku izturēšanās pret bērniem? Vai šāda izturēšanās 1 – notiek retāk, 2 – nav mainījusies, 3 – notiek biežāk nekā agrāk?

		Notiek retāk	Situācija nav mainījusies	Notiek biežāk	Grūti pateikt
A	Bērnu fiziska sodīšana	1	2	3	9
B	Nerūpēšanās par bērnu	1	2	3	9
C	Seksuāla vardarbība pret bērnu	1	2	3	9
D	Kliegšana	1	2	3	9
E	Apsaukāšana, vārdiska pazemošana	1	2	3	9

Q2. Bērna sišana kā sods ir bērna audzināšanas metode, kuru: (TIKAI VIENA ATBILDE)

1	var izmantot, kad vien vecāks uzskata to par iedarbīgu
2	kopumā nevajadzētu izmantot, bet tās pielietojums dažās situācijās ir attaisnojams
3	nekad nevajadzētu izmantot
9	grūti pateikt

Q3. Vai sava bērna fiziskai sodīšanai ir jābūt aizliegtai ar likumu?

(TIKAI VIENA ATBILDE)

1	Noteikti nav jābūt aizliegtai
2	Drīzāk nav jābūt aizliegtai
3	Drīzāk jābūt aizliegtai
4	Noteikti jābūt aizliegtai
9	Grūti pateikt

Q4. Vai bērna fiziska sodīšana pirmsskolas izglītības iestādēs jābūt aizliegtai ar likumu?

1	Noteikti nav jābūt aizliegtai
2	Drīzāk nav jābūt aizliegtai
3	Drīzāk jābūt aizliegtai
4	Noteikti jābūt aizliegtai
9	Grūti pateikt

Q5. Vai jūs zināt, ka Latvijā bērnu fiziska sodīšana ir aizliegta ar likumu?

A: Jā

B: Nē

Q6. Vai, jūsu prāt, būtu ar likumu jāaizliedz vecākiem piemērot šos fiziskos soda veidus saviem bērniem? Lūdzu, atbildiet, izmantojot skalu no 1 līdz 4, kurā 1 nozīmē noteikti nē, 2 – drīzāk nē, 3 – drīzāk jā, 4 – noteikti jā.

		Noteikti nē	Drīzāk nē	Drīzāk jā	Noteikti jā	Grūti pateikt
A	Sišana ar siksnu vai citu priekšmetu	1	2	3	4	9
B	Ieplaukāšana	1	2	3	4	9
C	Stipra sišana ar roku	1	2	3	4	9
D	Pēriens vai uzšaušana	1	2	3	4	9
E	Raušana aiz matiem vai ausīm	1	2	3	4	9
F	Bērna purināšana/mešana	1	2	3	4	9

Q7. Cik lielā mērā, jūsu prāt, bērni, kuri cieš no vardarbības ģimenē, var rēķināties ar palīdzību no šīm iestādēm? Lūdzu, atbildiet, izmantojot skalu no 1 līdz 5, kurā 1 nozīmē, ka no vardarbības cietis bērns vispār nevar cerēt uz palīdzību, savukārt 5 – ka bērns pavisam noteikti var rēķināties ar minētās iestādes palīdzību.

	1	2	3	4	5	Grūti pateikt
Skola, izglītības iestāde	1	2	3	4	5	9
Pirmsskolas izglītības iestāde	1	2	3	4	5	9
Sociālais dienests, bāriņtiesas, krīzes centrs, dienas centrs	1	2	3	4	5	9
Policija	1	2	3	4	5	9
Tiesu sistēma, tiesa, prokuratūra	1	2	3	4	5	9
Nevalstiskās organizācijas	1	2	3	4	5	9

Q8. Vai jūs jebkad ikdienā esat saskāries/saskārusies ar situācijām, kurās pieaugušais disciplinē bērnu, pielietojot fizisku sodu?

- a) Nekad (izlaidiet nākamo jautājumu)
- b) Vienreiz vai vairākkārt dzīves laikā
- c) Dažas reizes gadā
- d) Dažas reizes mēnesī
- e) Katru dienu

Q9. (ja ir nācies saskarties ar šādām situācijām) Vai jūs šajās situācijās iejaucāties, lai pieaugušo apturētu?

- a) Jā
- b) Nē, bet es to gribētu darīt, tikai nezinu, kā
- c) Nē, tā ir privāta ģimenes problēma

Q10. Vai jums ir bērni?

- a. jā -> NĀKAMAIS jautājums.
- b. nē -> PALDIES PAR PIEDALĪŠANOS PĒTĪJUMĀ

Q11. Kurš jums ir vissvarīgākais avots, no kā smelties informāciju un padomus par bērnu audzināšanu? (sakārtot pēc svarīguma – 1 ir vissvarīgākais, 9 – vismazāk svarīgais avots)

- a) ģimenes locekļi vai draugi
- b) pirmsskolas izglītības iestāžu personāls
- c) vecmātes/medmāsas/ārsti
- d) psihologi/pedagogi
- e) vecāku semināri/apmācības
- f) internets (blogi un vecākiem domātas vietnes)
- g) grāmatas/žurnāli/TV
- h) mana pieredze vai intuīcija
- i) cits

Q12. Cik bieži jūs izmantojat šīs metodes, lai disciplinētu savu bērnu? (JAUTĀT TIKAI RESPONDENTIEM AR BĒRNIEM!)

		Nekad	Vienreiz	Dažreiz	Bieži	Neatceros
A	Iepļaukāšana	1	2	3	4	5
B	Sišana ar siksnu	1	2	3	4	5

C	Apsaukāšana	1	2	3	4	5
D	Kritizēšana	1	2	3	4	5
E	Sišana ar roku vai priekšmetu	1	2	3	4	5
F	Aizliegums tikties	1	2	3	4	5
G	Aizliegums izmantot noteiktas ierīces/aprīkojumu	1	2	3	4	5
H	Pēriens / uzšaušana	1	2	3	4	5
I	Balss pacelšana	1	2	3	4	5
J	Raušana aiz matiem vai ausīm	1	2	3	4	5
K	Kniebšana	1	2	3	4	5
L	Draudēšana	1	2	3	4	5

Q13. Kādi ir iemesli, kuru dēļ izvēlaties pielietot fizisku sodu? (iespējami vairāki atbilžu varianti)

- a) ģimenes tradīcijas
- b) kontroles/savaldīšanās zaudēšana
- c) nogurums, bezpalīdzība
- d) bērna temperaments
- e) līdzcilvēku (radu, draugu, kaimiņu u.c.) atbalsta trūkums
- f) trūkst zināšanu par citiem disciplinēšanas paņēmieniem
- g) tā ir iedarbīga metode
- h) tas nāk bērnam par labu
- i) es to neizmantoju
- j) cits

Q14. Vai jūs jebkad esat sitis/situsi savu bērnu tā, ka uz ķermeņa palikušas pēdas (zilumi, skrāpējumi)? (JAUTĀT TIKAI RESPONDENTIEM AR BĒRNIEM!)

(TIKAI VIENA ATBILDE)

Nekad	1
Vienreiz	2
Dažreiz	3
Bieži	4
Nevēlos atbildēt	9

Q15. Vai kāds no jūsu bērniem pēdējo 5 gadu laikā ir apmeklējis pirmsskolas izglītības iestādi?

- a) jā -> nākamais jautājums
- b) nē -> beigt aptauju

Q16. Vai jūs zināt, kādas disciplinēšanas metodes izmanto pedagogi jūsu bērna pirmsskolas izglītības iestādē?

- a) Jā
- b) Nē, bet es vēlētos to zināt
- c) Nē, un es nevēlētos to zināt – manuprāt, tas ir skolotāja pārziņā

Q17. Kā, saskaņā ar jūsu pieredzi, pirmsskolas izglītības iestādes personāls mudina bērnus ievērot noteikumus? (iespējamās vairākas atbildes)

- a) slavē bērnus par labu uzvedību
- b) kļiedz uz bērniem/kritizē par sliktu uzvedību
- c) izmanto balvu sistēmu
- d) izmanto sodu sistēmu (izolēšana, atstāšana bez saldā ēdiena, rotaļāšanās aizliegums utt.)
- e) paskaidro, kāpēc jāuzvedas noteiktā veidā
- f) draud
- g) ar savu izturēšanos rāda labas uzvedības piemēru
- h) salīdzina ar citu bērnu
- i) izmanto fizisku sodu
- j) cits
- k) nezinu

Q18. Vai jūsu bērns pirmsskolas izglītības iestādē jebkad ir ticis sodīts? Lūdzu, norādiet soda veidus, ar kādiem jūsu bērns ir saskāries. (iespējamās vairākas atbildes)

- a) Rotaļāšanās aizliegums
- b) Izolēšana
- c) uzšaušana/purināšana
- d) Norādīšana uz sliktu uzvedību citu bērnu priekšā
- e) Kliegšana
- f) Atstāšana bez saldā ēdiena/ēdiena/uzkodām
- g) Bērns ticis saukts par “nerātņu”, “sliktu”, “dumju”
- h) Cits
- i) Nezinu
- j) Mans bērns pirmsskolas izglītības iestādē nekad nav ticis sodīts